

Curtea Supremă de Justiție
DECIZIE

28 noiembrie 2017

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit în următoarea componență:

Președinte – Petru Ursache,

Judecătorii – Constantin Alerguș, Vladimir Timofti, Nadejda Toma, Petru Moraru
a judecat, fără citarea părților, recursurile ordinare declarate de procurorul în
Procuratura de Circumscripție Bălți, Lisnic Elena, prin care se solicită casarea
deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 21 iunie 2017 și de avocatul
Brînză Snejana în numele inculpatului Surugiu Gheorghe, prin care se solicită
casarea sentinței Judecătoriei Soroca, sediul Florești din 05 aprilie 2017 și deciziei
Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 21 iunie 2017, în cauza penală în
privința lui

Surugiu Gheorghe XXXXX,

născut la XXXXXX, originar și domiciliat în
s. XXXXXX, r-nul XXXXXXXX

Datele referitoare la termenul de examinare a cauzei:

1. de la 13 decembrie 2016 - până la 05 aprilie 2017 (instanța de fond);
2. de la 29 mai 2017 - până la 21 iunie 2017 (instanța de apel);
3. de la 01 august 2017 – până la 28 noiembrie 2017 (instanța de recurs ordinar).

Procedura prevăzută de art. 431 alin. (1) pct.1¹) Cod de procedură penală legal executată.

CONSTATĂ :

1. Prin sentința Judecătoriei Soroca, sediul Florești din 05 aprilie 2017, examinată în baza probelor administrate la faza de urmărire penală, Surugiu Gheorghe a fost condamnat în baza art.171 alin. (3) lit. b) Cod penal, cu aplicarea prevederilor art. 79 Cod penal, la 5 ani închisoare, cu executarea în penitenciar de tip închis pentru minori.

2. Pentru a pronunța sentința instanța de fond a constatat că, Surugiu Gheorghe în luna mai – iunie 2016, aflându-se în grădina gospodăriei lui XXXXXX din s. XXXXXX, r-nul XXXXXXXX, urmărind scopul satisfacerii poftelor sexuale, profitând de imposibilitatea minorei XXXXXXXX a.n.XXXXXX de a se apăra și de a-și exprima voința datorită vârstei minore și incapacității de a înțelege caracterul și semnificația acțiunilor îndreptate împotriva sa, datorită insuficienței intelectuale, a întreținut cu ultima un raport sexual forțat.

3. Împotriva sentinței a declarat apeluri acuzatorul de stat, care, invocând blândețea pedepsei a solicitat casarea parțială a sentinței în partea stabilirii pedepsei cu pronunțarea unei noi hotărâri cu stabilirea pedepsei de 6 ani 8 luni închisoare, cu executarea în penitenciar de tip închis pentru minori. Încasarea din contul părții civilmente responsabile Surugiu Sv. în beneficiul statului - cheltuielile judiciare în sumă totală de 1187 lei.

În argumentarea soluției solicitate apelantul a menționat următoarele:

-pedeapsa stabilită este prea blândă și inequitabilă în raport cu gravitatea faptei comise la numirea căreia instanța nu a ținut cont de prevederile art. 61 Cod penal;

-în cadrul urmăririi penale a fost efectuată expertiza psihiatrico-psihologică în privința inculpatului, iar cheltuielile pentru efectuarea acesteia au fost încasate din contul statului. A menționat că suma de 1187 lei (costul expertizei) urmează a fi suportată de condamnat în conformitate cu prevederile art. 229 alin. (1) Cod de procedură penală.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 21 iunie 2017, apelurile declarate de acuzatorul de stat au fost respinse ca nefondate

5. În motivarea soluției adoptate Colegiul a menționat, că prima instanță la pronunțarea sentinței corect a stabilit circumstanțele de fapt și de drept și just a ajuns la concluzia că inculpatul a comis infracțiunea incriminată.

În opinia Colegiului penal, instanța de fond la determinarea categoriei și termenului pedepsei a ținut cont de prevederile art. 61, 75 Cod penal numindu-i o pedeapsă echitabilă în raport cu gravitatea infracțiunii și personalitatea vinovatului, care a comis o infracțiune fiind minor, anterior nu a fost condamnat.

În continuare s-a menționat că prima instanță justificat a aplicat prevederile art. 79 Cod penal, or aceasta a constatat și a invocat circumstanța care este atribuită la categoria celor excepționale, și anume că Surugiu Gh. la data săvârșirii infracțiunii avea vârsta de 14 ani.

Referitor la solicitarea procurorului de încasare a cheltuielilor judiciare în sumă de 1187 lei de la partea civilmente responsabilă, Colegiul a specificat, că cheltuielile suportate pentru efectuarea expertizei psihiatrico-psihologice legală ambulatorie, sunt cheltuieli efectuate în cadrul urmăririi penale în vederea acumulării probatoriului necesar pentru demonstrarea vinovăției inculpatului și aceste cheltuieli în conformitate cu prevederile art. 143 alin. (1) pct. 3) și alin. (2) Cod de procedură penală, sunt trecute în contul statului.

6. Nefiind de acord cu decizia instanței de apel, acuzatorul de stat a contestat-o cu recurs ordinar, prin care solicită casarea acesteia, cu dispunerea rejudecării cauzei în aceeași instanță în alt complet de judecată, argumentând următoarele:

-pedeapsa stabilită este prea blândă, inechitabilă în raport cu gravitatea faptei comise și urmările survenite la numirea căreia nu s-a ținut cont de criteriile generale de individualizare a pedepsei, precum și de scopul acesteia;

-în cadrul urmăririi penale a fost efectuată expertiza psihiatrico-psihologică în privința inculpatului, iar cheltuielile pentru efectuarea acesteia au fost încasate din contul statului. A menționat că suma de 1187 lei (costul expertizei) urmează a fi suportată de condamnat în conformitate cu prevederile art. 229 alin. (1) Cod de procedură penală;

-instanța de apel nu a clarificat obiectiv corectitudinea stabilirii pedepsei de către instanța de fond și necesitatea încasării cheltuielilor de judecată adoptând o decizie neargumentată;

6.1 Exprimându-și dezacordul cu hotărârile instanțelor de fond, avocatul Brînză S. în numele inculpatului a atacat-o cu recurs ordinar, care, menționând prevederile pct. 6), 8), 12) alin. (1) art. 427 Cod de procedură penală, solicită, casarea acestora cu pronunțarea unei noi hotărâri de achitare pe motiv că fapta inculpatului nu întrunește elementele infracțiunii în baza căreia a fost condamnat.

În motivarea recursului declarat s-au menționat următoarele argumente:

- cauza a fost examinată superficial în procedura prevăzută de art. 364/1 Cod de procedură penală;

-cererea privind examinarea cauzei în procedură simplificată este lovită de nulitate deoarece aceasta nu a fost semnată de pedagog, semnătura ultimului fiind obligatorie;

- prin probele prezentate de acuzare nu se confirmă calificativul „asupra unei persoane minore, care nu a atins vârsta de 14 ani”

- raportul de expertiză medico-legală nr. 92/D din 26.04.2016 a fost efectuat până la presupusele acțiuni de viol de către Surugiu Gh. , or acesta a fost învinuit că ar fi săvârșit violul în perioada mai-iunie 2016, iar raportul menționat datează cu o dată anterioară și anume 26.04.2016;

7. Judecând recursurile ordinare în raport cu materialele cauzei și motivele invocate, Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul avocatului Brînză S. în numele inculpatului urmează a fi respins ca inadmisibil, iar cel al acuzatorului de stat admis, din următoarele considerente:

7.1. Cu referire la recursul avocatului Brînză Snejana în numele inculpatului Surugiu Gheorghe

Potrivit dispoziției art.427 alin.(1) Cod de procedură penală, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond, în baza temeiurilor expres prevăzute de acest articol.

Împotriva acestora pot declara recurs ordinar persoanele indicate în art. 421, coraportat la art.401 Cod de procedură penală.

Totodată, art.420 alin.(4) Cod de procedură penală, reglementează că, nu pot fi atacate cu recurs ordinar sentințele în privința cărora persoanele indicate în art. 401 nu au folosit calea apelului.

Persoanele indicate în articolul 401 Cod de procedură penală, care nu au folosit calea de atac apelul, pot declara recurs numai dacă prin hotărârea atacată a fost modificată soluția primei instanțe și prin aceasta s-a înrăutățit situația recurentului.

Reieșind din prevederile art.401 - 402 Cod de procedură penală, atât inculpatul Surugiu Gh., cât și reprezentantul legal sau avocatul acestuia aveau dreptul ca în termen de 15 zile de la data pronunțării sentinței integrale să o atace cu apel.

Însă, aceștia nu au contestat-o pe calea ordinară de atac, adică cu apel, prezumându-se, deci, că inculpatul a fost de acord cu condamnarea sa, și anume cu starea de fapt stabilită, vinovăția în comiterea infracțiunii imputate și mărimea pedepsei aplicate.

Astfel, în cazul în care o parte a procesului penal din proprie inițiativă nu a realizat un drept procesual, care poate fi exercitat într-un anumit termen, odată cu scurgerea acestui termen se epuizează și dreptul respectiv.

În cauza examinată, inculpatul și reprezentantul legal sau avocatul acestuia nu a folosit calea apelului, ceea ce la rândul său limitează instanța de recurs ordinar de a verifica argumentele invocate în recurs de partea apărării.

Mai mult, prin decizia instanței de apel a fost respins recursul procurorului referitor la blândețea pedepsei stabilite inculpatului, menținându-se soluția primei instanțe.

Prin urmare, Colegiul penal decide asupra necesității respingerii ca inadmisibil a recursului declarat de avocatul Brînză S. în numele inculpatului, din motivul nerespectării căilor ordinare de atac.

7.2. Cu referire la recursul procurorului

Potrivit art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, judecând

recursul, instanța de recurs casează parțial sau total hotărârea atacată, și dispune rejudecarea de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Din conținutul recursului rezultă că, recurentul invocă temei de casare pct.6), 10) alin.(1) art. 427 Cod de procedură penală, care stipulează că, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și apel în cazul când hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția și s-au aplicat pedepse individualizate contrar prevederilor legale.

Colegiul lărgit reține, că recurentul este de acord cu starea de fapt stabilită de instanțele de judecată, precum și cu încadrarea juridică a acțiunilor lui Surugiu Gh., și critică decizia contestată doar în partea ce ține de respingerea solicitării privind încasarea cheltuielilor judiciare și sub aspectul individualizării greșite a pedepsei aplicate.

Analizând decizia recurată Colegiul reține că instanța de apel și-a argumentat pe deplin și riguros soluția la capitolul încasării din contul inculpatului în beneficiul statului a cheltuielilor judiciare în sumă de 1187 lei, soluție pe care instanța de recurs o consideră justă și întemeiată și a cărei reluare nu se mai impune.

De rând cu cele menționate, Colegiul reține că în speță sunt prezente erorile de drept invocate de titularul recursului, iar concluziile instanțelor de fond prin care s-a decis stabilirea pedepsei de 5 ani închisoare pentru infracțiunea în baza căreia Surugiu Gh. a fost condamnat, sunt pripite.

Lecturând decizia menționată, Colegiul constată că, cu toate că instanța de apel a reținut ca fiind o circumstanță excepțională faptul că infracțiunea a fost săvârșită de un minor, însă aceasta nu au dat o motivare corespunzătoare termenului de pedeapsă stabilit, prin prisma prevederilor art. 61,75,77 Cod penal, or infracțiunea în baza căreia a fost condamnat Surugiu Gh. face parte din categoria celor deosebit de grave.

Astfel, respingând apelul procurorului, instanța de apel nu a verificat în modul convenit toate argumentele invocate de apelant și nu a clarificat obiectiv toate circumstanțele cauzei supuse judecării, adoptând o decizie pripită în latura individualizării pedepsei lui Surugiu Gh., or pedeapsa este achitabilă atunci când este capabilă de a contribui la realizarea altor scopuri ale pedepsei penale, cum ar fi corectarea condamnatului și prevenirea comiterii de noi infracțiuni atât de condamnat, cât și de alte persoane.

În sensul cerințelor art. 414 Cod de procedură penală, chestiunile de drept pe care le poate soluționa instanța de apel sunt: dacă fapta întrunește elementele infracțiunii; dacă infracțiunea a fost corect calificată; *dacă pedeapsa a fost individualizată și aplicată just*; dacă normele de drept procesual, penal, administrativ ori civil au fost corect aplicate.

Sub acest aspect, Colegiul reține, că la adoptarea sentinței de condamnare instanța de judecată soluționând chestiunea privind categoria și termenul de pedeapsă ce urmează a fi stabilită inculpatului, *este obligată să motiveze aplicarea acesteia ținând cont de criteriile generale de individualizare a pedepsei*.

În acest context, se amintește că, potrivit prevederilor art.75 Cod penal, prin *criterii generale de individualizare a pedepsei* se înțeleg cerințele stabilite de lege de care este obligată să se conducă instanța de judecată la aplicarea fiecărei pedepse, pentru fiecare persoană vinovată în parte. Legea penală acordă instanței de judecată o posibilitate largă de aplicare în practică a principiului individualizării răspunderii penale și a pedepsei penale, ținând cont de caracterul și gradul prejudiciabil al infracțiunii săvârșite, de persoana celui vinovat, de circumstanțele cauzei care agravează sau atenuază răspunderea, de influența pedepsei aplicate asupra corectării și reeducării vinovatului, precum și de condițiile de viață ale familiei acestuia.

Tot odată, pedeapsa aplicată infractorului trebuie să fie echitabilă, legală și individualizată corect, capabilă să restabilească echitatea socială și să realizeze scopurile legii penale și pedepsei penale, prevăzute de art. 61 Cod penal, în strictă conformitate cu dispozițiile părții generale a Codului penal și în limitele fixate în partea specială.

Rezumând cele menționate mai sus Colegiul lărgit, conchide că instanța de apel nu și-a motivat suficient soluția în partea stabilirii termenului de pedeapsă inculpatului, situație care cade și sub incidența erorii de drept cuprinsă în prevederea art. 427 alin.(1) pct.6) Cod de procedură penală.

În atare situație, recursul procurorului urmează a fi admis, casată decizia în partea stabilirii pedepsei aplicate inculpatului, cu trimiterea cauzei la rejudecare în această parte, în aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

La rejudecarea cauzei, instanța de apel urmează să se conducă de prevederile art. 436 Cod de procedură penală, care stabilește procedura de rejudecare și limitele acesteia, să se pronunțe în modul convenit și în strictă conformitate cu prevederile legale asupra motivelor indicate în apel de procuror, ținând cont de motivele casării deciziei atacate și să pronunțe o hotărâre legală și întemeiată, în conformitate cu prevederile art. 414, 417, 419 Cod de procedură penală.

8 În conformitate cu prevederile art.434, 435 alin.(1) pct. 1), 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție,

D E C I D E:

Respinge, ca inadmisibil, recursul ordinar declarat de avocatul Brînză Snejana în numele inculpatului Surugiu Gheorghe.

Admite recursul ordinar declarat de procurorul în Procuratura de Circumscripție Bălți, Lisnic Elena, casează parțial decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 21 iunie 2017 în partea stabilirii pedepsei în cauza penală în privința lui *Surugiu Gheorghe* și dispune rejudecarea cauzei în aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Celelalte dispoziții ale deciziei se mențin.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac, în partea dispunerii rejudecării cauzei, în rest, este irevocabilă, pronunțată la 28 decembrie 2017.

Președinte

Petru Ursache

Judecătorii

Constantin Alerguș

Vladimir Timofti

Nadejda Toma

Petru Moraru